

У МЕЂУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
»ИНКЛУЗИЈА У ПРЕДШКОЛСКОЈ
УСТАНОВИ И ОСНОВНОЈ ШКОЛИ«

САВРЕМЕНИ
ПРИСТУПИ
ИНКЛУЗИВНОМ
ОБРАЗОВАЊУ

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА

Уреднице

Николета Гутвајн

Наташа Лалић-Вучетић

Драгана Стоканић

13. јун 2014.

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ
И ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ — СИРМИЈУМ,
СРЕМСКА МИТРОВИЦА

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник

Др Николета Гутвајн, научни сарадник
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

Чланови

Проф. др Слободанка Гашић-Павишић
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

Др Јоргос К. Зарифис, доцент
*Филозофски факултет,
Солун, Грчка*

Проф. др Екатерина Врасмас
*Факултет за психологију и педагогију,
Букурешт, Румунија*

Проф. др Софија Врцељ
*Филозофски факултет,
Ријека, Хрватска*

Проф. др Светлана Геркушенко
*Волгоградски државни социјално-педагошки универзитет,
Волгоград, Русија*

Проф. др Сузана Панделиаду
*Филозофски факултет,
Солун, Грчка*

Проф. др Дејан Хозјан
*Педагошки факултет Универзитета у Приморском,
Копер, Словенија*

Проф. др Марија Кавклер
*Педагошки факултет,
Љубљана, Словенија*

Проф. др Пенка Марчева
*Педагошки факултет,
Плевен, Бугарска*

Проф. др Љупчо Кеверески
*Педагошки факултет,
Битољ, БЈР Македонија*

Др Слађана Миленковић, професор
*Висока школа струковних студија за васпитаче
и пословне информатичаре – Сирмијум,
Сремска Митровица, Србија*

Др Гордана Мијаиловић, професор
*Висока школа струковних студија за васпитаче
и пословне информатичаре – Сирмијум,
Сремска Митровица, Србија*

Др Емилија Лазаревић, виши научни сарадник
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

Др Славица Шевкушић, виши научни сарадник
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

Др Јелена Павловић, виши научни сарадник
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

Др Миља Вујачић, научни сарадник
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

Др Милица Марушић, истраживач сарадник
*Институт за педагошка истраживања,
Београд, Србија*

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник

Др Слађана Миленковић

Чланови

Др Милан Грујичић

Др Мирољуб Ивановић

Др Бојана Остојић

Др Дејан Савичевић

Др Марта Дедај

Др Тања Панић

Мирољуб Вујичић

Дарко Дражић

Милена Радосављевић

Јасмина Дамњановић

Мирјана Рипић

Преводац

Ђура Миочиновић

Секретари

Др Гордана Мијаиловић

Драгана Стоканић

Генерални секретар

Мр Наташа Лалић-Вучетић

ОРГАНИЗАТОРИ СКУПА

ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Добрињска 11/3, 11 000 Београд, Србија

www.ipi.ac.rs

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ

И ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ – СИРМИЈУМ

Змај Јовина 29, 22 000 Сремска Митовица, Србија

www.vs-sirmium.sm.ac.rs

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

PEDAGOŠKA FAKULTETA

Sankarijeva 5, 6000 Koper, Slovenija

www.pef.upr.si

НАПОМЕНА: Саопштења сарадника Института за педагошка истраживања представљају резултате рада на пројектима „Унапређивање квалитета и доступности образовања у процесима модернизације Србије“ (бр. 47008) и „Од подстицања иницијативе, сарадње и стваралаштва у образовању до нових улога и идентитета у друштву“ (бр. 179034) чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (2011–2014).

УВОДНА САОПШТЕЊА

ПРОМЕНЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ОКВИРА И ПРЕПРЕКЕ
У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ: ПРИМЕР ИНКЛУЗИЈЕ РОМА
У ХРВАТСКОЈ И СРБИЈИ

Никола Бакета*

Факултет политичких знаности, Загреб, Хрватска

Горана Јуришић

Хрватско дебатно друштво, Загреб, Хрватска

Драгана Стоканић

Институт за педагошка истраживања, Београд, Србија

Ромска мањина је једна од друштвено и економско најугроженијих мањина у Хрватској и Србији. Државне институције врло често не одговарају адекватно на потребе и проблеме са којима се сусрећу Роми, па се њихов статус одражава и на укључивање у предшколско и основно образовање. Укључивање припадника ромске мањине у образовање требало би да служи као основа за унапређење статуса ромске мањине, али упркос томе оно је још увек на изразито ниском нивоу. Циљ рада јесте да се покаже које су институционалне основе за укључивање Рома у предшколско и основно образовање у поменутим државама, имајући у виду социолошку и политиколошку перспективу. Разматрано је на које су се начине поменуте перспективе мењале током процеса приближавања Европској унији и у којој се мери оне реализују. Коначно, важно је показати које су педагошке импликације образовне политике које се односе на ромску мањину. На темељу првобитног увида може се установити да упркос законским оквирима постоји велики ниво искључивости образовног система када је реч о Ромима. Налази указују на то да неадекватан приступ према припадницима ромске мањине доводи до тежег напредовања у образовном систему и одустајању или одлуци о ненастављању школовања што перпетуира проблем образовања и друштвеног положаја Рома. Коришћена методологија подразумева анализу докумената (правни документи, извештаји) и квантитативну анализу доступних података о образовању ромске мањине.

Кључне речи: инклузија, образовање, Роми, Србија, Хрватска, ЕУ.

* E-mail: baketa.nikola@gmail.com

СОЦИЈАЛНА ПОДРШКА ДЕЦИ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ
КРОЗ ПРОГРАМЕ „ВРШЊАК-ДРУГАР”

Бранислав Бројчин*, Слободан Банковић и Ненад Глумбић

Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд, Србија

Налази највећег броја истраживања упућују на то да су деца са тешкоћама у развоју чешће одбачена или игнорисана него њихови вршњаци типичног развоја. С друге стране, деца типичног развоја могу имати жељу да помогну вршњацима са тешкоћама у развоју, али немају прилике за то, сумњају у сопствене капацитете у успостављању ове врсте односа. Због тога се значајна пажња посвећује унапређивању ставова деце типичног развоја према вршњацима са тешкоћама у развоју, као и социјалној подршци коју деца са тешкоћама у развоју добијају у инклузивном окружењу. Пример успешног приступа решавању ових проблема јесу програми „вршњак-другар”. Циљ рада је да се опишу основне процедуре и кораци који се примењују у поменутим програмима. Ови програми подразумевају спајање деце типичног развоја са вршњацима који имају тешкоће у развоју и интеракцију са њима у структурираном и неструктурираном окружењу. Програми су усмерени на то да се прошири мрежа подршке која ће детету са тешкоћама у развоју помоћи да учествује у дневним рутинама и активностима у вртићу или школи. Ученици типичног развоја се обучавају како да укључе своје другове са тешкоћама у развоју у ваннаставне активности, како да иницирају и одржавају социјалну интеракцију са њима и на који начин да заједно проводе слободно време. Током обуке се наглашава да вршњаци типичног развоја својим друговима нису васпитачи/наставници и да им не могу наметати своју вољу.

Кључне речи: инклузивно образовање, програми „вршњак-другар”, социјална подршка.

* E-mail: slobodan2008@yahoo.com

CHANGES OF THE INSTITUTIONAL FRAME AND OBSTACLES IN ITS
IMPLEMENTATION: EXAMPLES OF INCLUSION OF THE ROMANI IN
CROATIA AND SERBIA

Nikola Baketa*

Faculty of Political Sciences, Zagreb, Croatia

Gorana Jurišić

The Debate Society of Croatia, Zagreb, Croatia

Dragana Stokanić

Institute for Educational Research, Belgrade, Serbia

The Romani minority is one of the most socially and economically endangered minorities in both Croatia and Serbia. The public institutions very often do not respond correctly to the needs and problems met by the Romani, so their status refers also to their inclusion in preschool and primary school education. Inclusion of the members of the Romani ethnic minority in education should serve as basis for ameliorating the status of the Romani minority, but their inclusion still remains on a very low level. The aim of this paper is to indicate the institutional bases for inclusion of the Romani in preschool and primary school education in our two countries, without neglecting the sociological and political perspective. We discussed the ways in which these perspectives have changed during the process of approaching the EU and also their current level of implementation. Finally, it is important to show the pedagogical implications of educational policy that refer to the Romani minority. Based on the initial insight, we find that in spite of the legal framework there is a high level of exclusion in the educational system regarding the Romani. The findings indicate that inadequate approach to the Romani minority leads to difficulties in completing the regular educational program and renouncing or not-continuing education which perpetuates the problem of education and social position of the Romani. The methodology used comprises documentary analysis (legal documents, reports) and a quantitative analysis of accessible data on the education of the Romani minority.

Key words: inclusion, education, Romani, Serbia, Croatia, EU.

* E-mail: baketa.nikola@gmail.com

SOCIAL SUPPORT FOR CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL
DISTURBANCES THROUGH THE “PEER-BUDDY” PROGRAMS

Branislav Brojčin*, Slobodan Banković and Nenad Glumbić

Faculty for Special Education and Rehabilitation, Belgrade, Serbia

The results of most researches show that children with developmental disturbances are more often rejected or ignored than their peers of typical development. On the other side, children of typical development can have a desire to help their peers with developmental disturbances, but they don't have the chance or they doubt their own capacities for establishing this kind of relation. Therefore much attention is dedicated to advance the attitudes of children of typical development towards their peers with developmental disturbances, as well as the social support that the children with developmental disturbances receive in inclusive environment. An example of successful approach to solving these problems is the “peer-buddy” program. The aim of this paper is to describe the basic procedures and steps applied in this kind of program. These programs understand putting together the children of typical development with peers that have difficulties and the interaction between them in structured or non-structured environment. The programs aim at expanding the network of support that will help the child with developmental disturbances participate in daily routines and activities in preschool and primary school. Pupils of typical development are trained for including their peers who have difficulties into extracurricular activities, and how to initiate and maintain social interaction with them as well as how to spend their free time together. During training it is stressed that peers of typical development are not educators/teachers to their peers and that they must not in any way impose their will to them.

Key words: inclusive education, “peer-buddy” programs, social support.

* E-mail: slobodan2008@yahoo.com

АУТОРИ/AUTHORS

A

Almažan Sonja 48, 132
 Antonijević Radovan 62, 149
 Apostolović Danijela 77, 161

B

Bajuk Martina 68, 152
 Bajželj Boštjan 78, 162
 Baketa Nikola 66, 150
 Banković Slobodan 67, 72, 151, 156
 Blagojev Jelena 24, 108
 Bogosavljević Radmila 17, 101
 Brojčin Branislav 67, 151
 Bukvić Lidija 82, 166

C

Cvijetić Maja 48, 132

Č

Černoš Bojana 49, 133

Ć

Ćirić Marijana 26, 110
 Ćirović Ivana 31, 115

D

Damnjanović Jasmina 36, 120
 Davidović Ana 48, 132
 Dedaj Marta 19, 28, 103, 112
 Dimitrijević Zorica 37, 121
 Drljić Karmen 22, 106
 Drobnič Janez 71, 155

Đ

Đermanov Jelena 20, 104
 Đorđević Mirjana 53, 72, 137, 156
 Đurđević Jelena 61, 145

G

Gašić-Pavišić Slobodanka 70, 154
 Glumbić Nenad 53, 67, 137, 151
 Gutvajn Nikoleta 7, 70, 91, 154

H

Hani Minire 61, 145

I

Ilić-Stošović Danijela 39, 123
 Ivanović Miroљub 21, 105
 Ivanović Uglješa 21, 105

J

Janković Miodrag 72, 157
 Jazidžidu Sofija 45, 129
 Jošić Smiljana 31, 115
 Jovanović Jasmina 40, 124
 Jurišić Gorana 66, 150

K

Katrina-Mitrović Veronika 43, 127
 Kavkler Marija 74, 158
 Kermauner Aksinja 76, 160
 Kevereski Ljupčo 75, 159
 Knežević Slavka 54, 138
 Konsuelo Talijan Bojana 72, 156
 Kopas-Vukašinović Emina 77, 161
 Korać Isidora 23, 107
 Košak Babuder Milena 74, 158
 Kosanović Marijana 20, 104
 Kovačić Anita 39, 123
 Krajčan Mitja 78, 162

L

Lalić-Vučetić Nataša 41, 125
 Lazarević Emilija 9, 55, 93, 139
 Lepičnik Vodopivec Jurka 11, 95
 Lučić Vesna 41, 126
 Maksić Slavica 44, 128
 Marčeva Penka 56, 140
 Marinković Lada 24, 108

M

Marjanović Slavica 58, 142
 Marković Ana 47, 131
 Marković Divna 61, 145
 Marušić Milica 25, 26, 109, 110
 Marusig Jurij 79, 163
 Mijailović Gordana 12, 96

Milenković Slađana 57, 141
 Miletović Ana 35, 119
 Milivojević Marina 39, 123
 Mladenović Marijana 58, 142

N

Nikolić Mirjana 46, 130
 Nikolić V. Slavka 61, 145
 Nikolić Željko 43, 127
 Nikolovska Jelica 27, 111
 Nikolovski Atanas 27, 111

O

Opara Božidar 79, 163
 Opsenica-Kostić Jelena 46, 130

P

Pandeliadu Suzana 45, 129
 Panić Tanja 46, 130
 Papanikolau Georgija 45, 129
 Pavlović Jelena 44, 128
 Pejić Ivanka 35, 119
 Pejić Papak Petra 68, 152
 Pešić Duška 19, 103
 Pjurkowska Katažina 80, 164
 Pogorevc Merčnik Jovita 32, 116
 Polovina Nada 81, 165
 Popović-Čitić Branislava 82, 166
 Potić Srećko 72, 156

R

Radović Ž. Vera 59, 143
 Rikarda Kisvardaj Vanja 22, 106

S

Savić M. Mirjana 61, 145
 Savić P. Marija 61, 145
 Savić P. Vesna 61, 145
 Savičević Dejan 60, 144
 Simović Tatjana 83, 167
 Srdić Vesna 28, 112
 Sretenović Ivana 39, 123
 Stanković-Đorđević Mirjana 29, 113

Stokanić Dragana 66, 150
 Stevanović Jelena 62, 146
 Stojanovska Vesna 75, 159

Š

Ševkušić Slavica 41, 50, 125, 134
 Štemberger Tina 32, 116

T

Tomić Katarina 47, 131
 Tomić Mirjana 30, 114
 Trunić Nenad 58, 142

V

Vladislavljević Tatjana 61, 145
 Vlah Nataša 35, 68, 119, 152
 Vragović Cvetković Jelena 49, 133
 Vujačić Milja 3, 18, 102
 Vukičević Jelena 20, 104
 Vuković Danijela 69, 153
 Zarifis K. Jorgos 38, 122
 Žeželj Iris 31, 115

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
V МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
»ИНКЛУЗИЈА У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ И ОСНОВНОЈ ШКОЛИ«

**САВРЕМЕНИ ПРИСТУПИ
ИНКЛУЗИВНОМ ОБРАЗОВАЊУ**

Издавачи

Институт за педагошка истраживања, Београд
Висока школа струковних студија за васпитаче
и пословне информатичаре – Сирмијум, Сремска Митровица

За издавача

Николета Гутвајн
Слађана Миленковић

Уреднице

Др Николета Гутвајн
Мр Наташа Лалић-Вучетић
Драгана Стоканић

Лектор

Јелена Стевановић

Тираж

500

Дизајн корица

Кућа Штампе Плус, Д.О.О.
www.stampanje.com

Штампа

Д.О.О. "ПАНОС", Петроварадин

ISBN

ISBN 978-86-7447-120-3

Штампање зборника резимеа помогао

Покрајински секретаријат за науку
и технолошки развој АП Војводине

СРР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

376.1-056.26/.36-053.2(048)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција "Инклузија у предшколској установи и основној школи" (5 ; 2014 ; Сремска Митровица)

Савремени приступи инклузивном образовању : зборник резимеа / V Међународна конференција "Инклузија у предшколској установи и основној школи", 13. јун 2014., Сремска Митровица ; [организатори скупа Институт за педагошка истраживања [И] Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре Сирмијум] ; уреднице Николета Гутвајн, Наташа Лалић-Вучетић, Драгана Стоканић]. - Београд : Институт за педагошка истраживања ; Сремска Митровица : #Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре #Сирмијум, 2014 (Нови Сад : Панос). - 167 стр. ; 24 cm

Резимеи на срп. и енгл. језику. - Тираж 500.

- Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-7447-120-3 (ИПИ)

1. Институт за педагошка истраживања (Београд) 2. Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре Сирмију (Сремска Митровица) а) Инклузивно образовање - Апстракти б) Деца са посебним потребама - Образовање -

Инклузивни метод - Апстракти

COBISS.SR-ID 20778497